

Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome

Meistaru iela 10-502, Rīga, LV-1050, tālr. 27343432, e-pasts seplp@seplp.lv, www.seplp.lv

Rīgā, 06.07.2026.

Nr. 23/6-3

Par LSM redakcionālo lēmumu neiekļaut saturā informāciju par 2026. gada 17. jūnijā Krāslavā notikušo konferenci “Regulējums, finansējums, ilgtspēja”

Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds Edmunds Apsalons (turpmāk tekstā arī – ombuds) 2026. gada 19. jūnijā saņēma [...] (turpmāk – Iesniedzējs) vēstuli [...] “Par reģionāli svarīgu norišu atspoguļošanu” (turpmāk – Iesniegums), kurā vērsta uzmanība uz to, ka VSIA “Latvijas Sabiedriskais medijs” (turpmāk – LSM) savā saturā nav *atspoguļojis* informāciju par Latvijas Republikas Ekonomikas ministrijas 2026. gada 17. jūnijā organizēto būvniecības nozares konferenci “Regulējums, finansējums, ilgtspēja” (turpmāk – Konference) Krāslavā.

Iesniegumā norādīts, ka *Sabiedrisko mediju loma Latgales reģiona aktivitātes atspoguļošanā, informatīva atbalsta sniegšanā uzņēmējdarbībai, kā arī drošības situācijas skaidrošanai ir kļuvusi par būtisku faktoru ekonomikas stabilitātei. Tādēļ ārkārtīgi būtiski ir nodrošināt sabiedrībai svarīgu notikumu atspoguļošanu.* [visi izcēlumi citētajā Iesnieguma tekstā šeit un turpmāk mani – E.A.]

Iesniedzējs uzskata, ka *kopīgs, uz risinājumiem vērsts informatīvais darbs ir vitāli nepieciešams, lai saglabātu Latgales reģiona uzņēmējdarbības konkurētspēju un sekmētu nodarbinātību.*

Iesniedzējs rezumē: *Sabiedriskā medija neiesaistīšanās šādu reģionālo forumu atspoguļošanā rada riskus reģiona reputācijai un kavē ekonomisko atveseļošanos.*

Ņemot vērā Iesniegumā izteiktos apsvērumus, Iesniedzējs lūdz izvērtēt un sniegt atzinumu *par valsts sabiedrības ar ierobežotu atbildību "Latvijas Sabiedriskais medijs" redakcijas rīcību,*

neatspoguļojot sabiedrībai nozīmīgu pasākumu tās plašsaziņas līdzekļos.

Iepazīstoties ar Iesnieguma saturu un tajā izteikto lūgumu, ombuds nolēma veidot atzinumu par LSM redakcionālo lēmumu neiekļaut savā saturā informāciju par Konferenci, izvērtējot šī lēmuma atbilstību Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu un to pārvaldības likuma (turpmāk – SEPLPL) 3. panta piektajai un desmitajai daļai. Par pieņemto lēmumu Iesniedzējs tika informēts ar 2025. gada 25. jūnijā elektroniskā pasta vēstuli.

Lai sagatavotu atzinumu, ombuds no 2026. gada 25. jūnija līdz 2026. gada 6. jūlijam:

- 1) iepazīnās ar Iesnieguma saturu;
- 2) iepazīnās ar laika periodā no 2026. gada 5. jūnija līdz 2026. gada 17. jūnijam Latvijas plašsaziņas līdzekļos un iestāžu mājaslapās publiskoto informāciju par Konferenci:
  - 2026. gada 5. jūnijā Latvijas nacionālās ziņu aģentūras “LETA” (turpmāk – LETA) izplatīto ziņu “Būvniecības nozares konference pārcelta no Rīgas uz Krāslavu” (turpmāk – LETA1);

Skat. izmantojot zemāk norādīto tīmekļa vietnes saiti:

https://leta.lv/search/browse/?_=1&s=B%C5%ABvniec%C4%ABbas+nozares+konference&t%5B1%5D=news&t%5B2%5D=foto&t%5B3%5D=pr_rel&cs=0&id=AB2FD8C3-B264-46C7-A47B-9E2BE1163C86.

- 2026. gada 5. jūnijā Latvijas būvzinieņu savienības mājaslapā publicēto informāciju par būvniecības nozares konferences pārcelšanu no Rīgas uz Latgali (turpmāk – LBS1);

Skat. izmantojot zemāk norādīto tīmekļa vietnes saiti:

<https://blbs.lv/jaunumi/stiprinot-regionus-buvniecibas-konference-tiek-parcelta-no-rigas-uz-latgali/>.

- 2026. gada 11. jūnijā Ekonomikas ministrijas izplatīto aicinājumu mediju pārstāvjiem uz būvniecības nozares konferenci Krāslavā (turpmāk – EM1);

Skat. izmantojot zemāk norādīto tīmekļa vietnes saiti:

https://leta.lv/search/browse/?_=1&s=Kr%C4%81slavas+Kult%C5%ABras+nam%C4%81&t%5B0%5D=foto&t%5B1%5D=news&t%5B2%5D=pr_rel&cs=0&id=363A9339-282E-47EE-8C4D-F65ACB7A03E8.

- 2026. gada 17. jūnijā Ekonomikas ministrijas izplatīto preses relīzi “Ekonomikas ministrijas Būvniecības konferencē Krāslavā diskutēs par investīciju vidi, mājokļu pieejamību un ilgtspējīgu attīstību” (turpmāk – EM2);

Skat. izmantojot zemāk norādīto tīmekļa vietnes saiti:

<https://lvportals.lv/dienaskartiba/391227-ekonomikas-ministrijas-buvniecibas-konference-kraslava-diskutes-par-investiciju-vidi-majoklu-pieejamibu-un-ilgtspējigu-attistibu-2026>.

- 2026. gada 17. jūnijā LETA izplatīto ziņu “Krāslavā notiks būvniecības nozares konference” (turpmāk – LETA2);

Skat. izmantojot zemāk norādīto tīmekļa vietnes saiti:

https://leta.lv/search/browse/?_=1&s=B%C5%ABvniec%C4%ABbas+nozares+konference&t%5B1%5D=news&t%5B2%5D=foto&t%5B3%5D=pr_rel&cs=0&id=21E6FF79-863F-48EE-948A-4053DA3FD2CF.

- 2026. gada 17. jūnijā ziņu portālā “nra.lv” publiskoto fotoreportāžu “Būvniecības nozares konference” (turpmāk – NRA1);

Skat. izmantojot zemāk norādīto tīmekļa vietnes saiti:

<https://nra.lv/foto/latvija/15864-buvniecibas-nozares-konference.htm>.

- 2026. gada 19. jūnijā ziņu portālā “nra.lv” publicēto rakstu “Uzzīmē, kādu māju gribi, un būvē uzreiz – Ekonomikas ministrija Krāslavā atklāj vilinošas izmaiņas nozarē” (turpmāk – NRA2);

Skat. izmantojot zemāk norādīto tīmekļa vietnes saiti:

<https://nra.lv/neatkariga/izpete/523817-ekonomikas-ministrija-ievies-izmainas-buvnieciba.htm>.

3) iepazīnās ar laika periodā no 2026. gada 11. jūnija līdz 17. jūnijam tiešsaistes sociālajā tīklā “Facebook” Ekonomikas ministrijas individuālajā profilā publicētajiem teksta ierakstiem par Konferenci:

- 11. jūnijs: Konferences pieteikums;
- 15. jūnijs: informācija par Konferences tēmām;
- 15. jūnijs: aicinājums piedalīties Konferencē ar tam pievienoto videomateriālu, kurā ekonomikas ministrs Viktors Valainis izklāsta Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (OECD) aicinājumu veicināt mājokļu pieejamību reģionos;
- 15. jūnijs: aicinājums piedalīties Konferencē, kura vizualizācijai izmantots Latvijas investīciju un attīstības aģentūras Latgales reģiona vadītāja Andreja Zelča attēls un teksts;
- 15. jūnijs: aicinājums piedalīties Konferencē, kura vizualizācijai izmantots Latvijas Būvuzņēmēju apvienības valdes priekšsēdētāja Edija Kupča attēls un teksts;
- 15. jūnijs: aicinājums piedalīties Konferencē, kura vizualizācijai izmantots Attīstības finanšu institūcijas ALTUM valdes priekšsēdētāja Reiņa Bērziņa attēls un teksts;
- 16. jūnijs: aicinājums piedalīties Konferencē, kura vizualizācijai izmantots Ekonomikas ministrijas Būvniecības politikas departamenta direktores Olgas Feldmanes attēls un teksts;
- 16. jūnijs: aicinājums piedalīties Konferencē, kura vizualizācijai izmantots Nekustamā īpašuma attīstītāju alianses valdes priekšsēdētāja Inta Dāldera attēls un teksts;
- 16. jūnijs: aicinājums piedalīties Konferencē, kura vizualizācijai izmantota ekonomikas ministra Viktora Valaiņa video uzruna;

- 16. jūnijs: aicinājums piedalīties Konferencē, kura vizualizācijai izmantots ekonomikas ministra Viktora Valaiņa attēls un teksts;
- 16. jūnijs: aicinājums piedalīties Konferencē, kura vizualizācijai izmantots Ekonomikas ministrijas Būvniecības politikas departamenta direktores vietnieka Gusta Sproģa attēls un teksts;
- 16. jūnijs: aicinājums piedalīties Konferencē, kura vizualizācijai izmantots Ekonomikas ministrijas parlamentārā sekretāra Jurgā Miežaiņa attēls un teksts;
- 17. jūnijs: informācija par notikušo Konferenci;
- 17. jūnijs: informācija par Krāslavas novada deputāta Oļģerta Fjodorova piedalīšanos Konferencē;
- 19. jūnijs: foto galerija (85 attēli) par Konferences norisi.

Skat. izmantojot zemāk norādīto tīmekļa vietnes saiti:

<https://www.facebook.com/ekonomikasministrija>.

- 4) iepazīnās ar 2026. gada 17. jūnijā LETA izplatīto ziņu “EM prasīs skaidrojumu LSM Latgales studijai par ministrijas rīkota pasākuma neapmeklēšanu” (turpmāk – LETA3), kas tika pārpublicēta vairākos Latvijas plašsaziņas līdzekļos;

Skat. izmantojot zemāk norādītās tīmekļa vietņu saites:

- https://www.leta.lv/search/browse/?_=1&s=EM+pras%C4%ABs+skaidrojumu+LSM+Latgales+studijai+par+ministrijas+r%C4%ABkota+pas%C4%81kuma+neapmekl%C4%93%C5%A1anu&t%5B1%5D=news&t%5B2%5D=foto&t%5B3%5D=pr_rel&cs=0&id=B867B9F7-0890-4C81-B2F7-C2B8AC8E0414;
- <https://www.delfi.lv/193/politics/120123153/em-prasis-skaidrojumu-lsm-latgales-studijai-par-ministrijas-rikota-pasakuma-neapmeklesanu>.

- 5) iepazīnās ar 2026. gada 18. jūnijā LETA izplatīto ziņu “SEPLP nosoda Valaiņa ieceri prasīt LSM skaidrojumu par konferences neapmeklēšanu” (turpmāk – LETA4), kas tika pārpublicēta vairākos Latvijas plašsaziņas līdzekļos;

Skat. izmantojot zemāk norādītās tīmekļa vietņu saites:

- https://www.leta.lv/search/browse/?_=1&s=SEPLP+nosoda+Valai%C5%86a+ieceri+pras%C4%ABt+LSM+skaidrojumu+par+konferences+neapmekl%C4%93%C5%A1anu&t%5B1%5D=news&t%5B2%5D=foto&t%5B3%5D=pr_rel&cs=0&id=603EB376-493A-444B-B0A4-BDC1E8057CE5;
- <https://www.delfi.lv/193/politics/120123333/seplp-nosoda-valaina-ieceri-prasit-lsm-skaidrojumu-par-konferences-neapmeklesanu>.

- 6) iepazīnās ar 2026. gada 18. jūnijā LSM Latgales redakcijas vadītājas Madaras Bērtiņas sociālā tīkla “Facebook” LSM Latgale individuālajā profilā sniegto skaidrojumu, kā tiek veidota

sabiedriskā medija dienaskārtība un kāpēc LSM Latgales redakcija pieņēma lēmumu neveidot sižetu par Konferenci (turpmāk – LSM Skaidrojums).

Skat. izmantojot zemāk norādīto tīmekļa vietnes saiti:

https://www.facebook.com/reel/1971717223473236?locale=lv_LV.

Izvērtējot Iesniegumu, Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds Edmunds Apsalons

konstatē:

[1] Par Iesniegumā minēto.

Ņemot vērā, ka ombuda atzinumi ir publiski, jo anonimizētā veidā ir pieejami visai sabiedrībai, lai tādējādi veicinātu sabiedrības medijpratību, kā izpratni par to – ko, kā un kāpēc sabiedriskais medijs dara (šajā gadījumā – nedara) – ombuds šajā atzinuma daļā ir iekļāvis galvenos Iesniegumā izteikto apsvērumu citātus un savu kopsavilkumu Iesniegumā minētajam, lai plašākai auditorijai tādējādi sniegtu priekšstatu par Iesniegumā izteikto pretenziju būtību.

Iesniedzējs iesniegumā norāda, ka *sabiedrisko mediju loma Latgales reģiona aktivitātes atspoguļošanā, informatīva atbalsta sniegšanā uzņēmējdarbībai, kā arī drošības situācijas skaidrošanai ir kļuvusi par būtisku faktoru ekonomikas stabilitātei. Tādēļ ārkārtīgi būtiski ir nodrošināt sabiedrībai svarīgu notikumu atspoguļošanu.* [visi izcēlumi citētajā Iesnieguma tekstā šeit un turpmāk mani – E.A.]

Iesniedzējs informē, ka *reaģējot uz tūrisma nozares pārstāvju sniegto informāciju par sarežģīto situāciju Latgales reģionā, Ekonomikas ministrija 17.06.2026. Krāslavā organizēja nozīmīgu būvniecības nozares konferenci “Regulējums, finansējums, ilgtspēja” [..]. Diemžēl bez Valsts sabiedrības ar ierobežotu atbildību “Latvijas Sabiedriskais medijs” dalības.*

No Iesniegumā sniegtās informācijas ir saprotams, ka Konferences rīkošana tieši Krāslavā ir pamatota ar to, ka tūrisma nozares dati uzrāda ceļotāju *rezervāciju kritumu un pieaugošu piesardzību drošības situācijas dēļ, kas tieši ietekmē ne tikai viesmīlības sektoru, bet arī transporta, ēdināšanas un vietējo amatnieku darbību. Tādēļ pasākuma norises vieta tika izvēlēta mērķtiecīgi, lai sniegtu praktisku ieguldījumu Latgales reģiona ekonomiskajā aktivitātē un mazinātu sabiedrībā pastāvošās bažas par pierobežas reģionu dzīvotspēju.*

Iesniedzējs uzskata, ka *kopīgs, uz risinājumiem vērsts informatīvais darbs ir vitāli nepieciešams, lai saglabātu Latgales reģiona uzņēmējdarbības konkurētspēju un sekmētu nodarbinātību. Sabiedriskā medija neiesaistīšanās šādu reģionālo forumu atspoguļošanā rada riskus reģiona reputācijai un kavē ekonomisko atveseļošanu.*

Šo apsvērumu vadīts, Iesniedzējs lūdz izvērtēt un sniegt atzinumu *par valsts sabiedrības ar ierobežotu atbildību "Latvijas Sabiedriskais medijs" redakcijas rīcību* [redakcionālo lēmumu – E.A.], *neatspoguļojot sabiedrībai nozīmīgu pasākumu tās plašsaziņas līdzekļos*, un konkrēti – šī redakcionālā lēmuma atbilstību SEPLPL 3. panta piektajai un desmitajai daļai.

Tādējādi ombuds konstatē, ka Iesniedzēja pretenzijas nav par LSM redakcionālo lēmumu neiekļaut savā saturā informāciju par Konferencē runāto (lai gan ir norādīts, ka *pasākumā* [Konferencē – E.A.]: *tika pārrunāti* [būvniecības – E.A.] *nozarei būtiski jautājumi, tostarp reformas, kas ļauj samazināt būvniecības saskaņošanas laiku par trim mēnešiem un sniedz aptuveni 5% ietaupījumu izmaksās, kā arī minēti sekmīgi īstenotie projekti šajā reģionā, tā informējot arī par reģionālo attīstību*), bet gan par šādiem redakcionālā lēmuma aspektiem: 1) neapmeklēt Konferenci klātienē; 2) neinformēt LSM auditoriju par Konferences īpašo norises vietu.

Par to liecina Iesniegumā minētie šādi apsvērumi:

a) neapmeklējot Konferenci, LSM nav izmantojis savu iespēju sniegt praktisku ieguldījumu Latgales reģiona ekonomiskajā aktivitātē, par kādu būtu uzskatāms žurnālistu klātbūtnes paredzamais ekonomiskais efekts viesmīlības sektora, transporta, ēdināšanas un vietējo amatnieku darbībā;

b) nesniedzot sabiedrībai informāciju par to, ka Konference notiek Krāslavā, LSM nav izmantojis savas iespējas mazināt sabiedrībā pastāvošās bažas par pierobežas reģionu dzīvotspēju, sniegt informatīvu atbalstu uzņēmējdarbībai, skaidrot drošības situāciju, tādējādi radot riskus reģiona reputācijai un kavējot tā ekonomisko atveseļošanu.

Kā redzams, pamatojumā galvenokārt ir uzsvērti Latgales ekonomikas ieguvumi (šajā gadījumā – zaudējumi), nevis aktualitātes un reformas būvniecībā, kas bija konferences temats un par ko medijam (balstoties uz konferences programmu jeb saturu) būtu jāinformē.

[2] Par LSM Latgales redakcijas vadītājas sniegto skaidrojumu redakcionālajam lēmumam.

Ņemot vērā, ka Konferences *neatspoguļošana* LSM saturā tika plaši publiski apspriesta pēc LETA3 ziņas par to, ka Ekonomikas ministrija prasīs skaidrojumu LSM Latgales studijai par ministrijas rīkota pasākuma neapmeklēšanu, LSM Latgales redakcijas vadītāja video formātā publiski sniedza LSM Skaidrojumu [visi izcēlumi citētāja LSM Skaidrojuma transkriptā mani – E.A.]:

Ekonomikas ministrija prasa LSM Latgales redakcijas skaidrojumu, kāpēc ministrijas organizētā būvniecības konference Krāslavā nenokļuva mūsu dienaskārtībā.

*Video, kur VUGD atgādina par piesardzību uz ūdens Jāņos, plašs raksts par “Altop” industriālo parku, video par to, cik izmaksās vētras nopostītais jumts Bebrenē. Tās ir ziņas, par ko vēstījām vakar. **Un tas nav viss!***

*Skaidrojām, kāpēc Saeimā ir tieši simts deputāti, ziņojām par kapu plākšņu uzstādīšanu migrantiem, **stāstījām par Saeimas vēlēšanu procesu iespējamā apdraudējuma gadījumā, filmējām par ierosinājumu palielināt vilku nomedīšanas apjomu. Un arī tas vēl nav viss!***

“Latvijas Radio” izskanēja mūsu sagatavotais raidījums “Reģioni Krustpunktā”, kā arī pabeidzām darbu pie raidījumu par dronu ietekmi uz Latgales ekonomiku.

*Tikmēr uz otriem svaru kausiem bija būvniecības konference Krāslavā. Jā, **mēs kopā ar ziņu producenti izvērtējām, vai doties uz šo konferenci, apskatījām programmu un secinājām, ka par Altum atbalstu pierobežas uzņēmējiem nesen esam stāstījuši, par investīcijām Latgalē, par finansējumu reģionam un par Latgales attīstību mēs runājam regulāri.***

*Tāpēc šoreiz izvēlējamies **netērēt resursus** un tā vietā pastāstīt jums virkni citu stāstu. **Mēs neveidojam ziņas par katru pasākumu, ko kāda ministrija rīko Latgalē.** Mūsu uzdevums noteikti nav – citēju: “vietējiem iedzīvotājiem atspoguļot, ka valdības pārstāvji neignorē Latgali”.*

Mēs esam neatkarīgi savās redakcionālajās izvēlēs. Mēs esam iedzīvotāju balss reģionā, tāpēc runājam par svarīgo, runājam ar pašiem iedzīvotājiem un skaidrojam valsts un pašvaldību lēmumus un jo īpaši – to ietekmi uz cilvēkiem. Ja gribi zināt, ko vēl mēs darām, lasi portālu lsm.lv un seko mums sociālajos medijos.

Izvērtējot konstatēto, Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds Edmunds Apsalons

secina:

[3] Par LSM redakcionālo lēmumu neatkarību.

LSM tiesības patstāvīgi un neatkarīgi pieņemt redakcionālus lēmumus, kas attiecas uz satura veidošanu un publiskošanu savās programmās un pakalpojumos, pamato redakcionālās neatkarības garantijas, kas nostiprinātas SEPLPL 3. panta pirmajā daļā – *Sabiedriskie elektroniskie plašsaziņas līdzekļi ir brīvi no politiskas, ekonomiskas, atsevišķu interešu grupu un citādas iejaukšanās to darbībā* – un otrajā daļā – *Valsts nodrošina sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu neatkarību*. Citiem vārdiem sakot, speciālajā likumā nostiprinātā LSM redakcionālā neatkarība garantē plašsaziņas līdzekļa tiesības pieņemt neatkarīgus redakcionālus lēmumus.

Neskatoties uz to, ka LSM ir valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību jeb kapitālsabiedrība, kurā visas kapitāla daļas pieder valstij, tā (valsts) caur tās likumā noteikto valsts kapitāla daļu turētāju

– Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomi (turpmāk – Padome) – neietekmē LSM redakcionālos lēmumus, SEPLPL 17. panta pirmajā daļā nosakot, ka Padome *garantē sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu redakcionālo neatkarību, tai skaitā neiejaucoties programmu satura veidošanā*. Līdz ar to Padomes kompetence attiecībā uz LSM satura noteikšanu ir ierobežota ar sabiedriskā pasūtījuma izstrādi un apstiprināšanu, un **uzraudzību** par LSM programmu un pakalpojumu atbilstību **sabiedriskajam pasūtījumam**. Savukārt sabiedriskā pasūtījuma – sabiedrības demokrātiskajām, sociālajām un kultūras vajadzībām un interesēm atbilstoša plaša un daudzveidīga informatīvā, analītiskā, izglītojošā, izklaidējošā, iesaistošā un kultūras satura un pakalpojumu kopuma – **priekšmets** nav atsevišķi raidījumi un secīgi – to veidošanā pieņemtie redakcionālie lēmumi, jo SEPLPL 9. panta piektā daļa nosaka, ka *Redakcionālās neatkarības nodrošināšanai konkrēti sabiedriskā elektroniskā plašsaziņas līdzekļa raidījumi un programmu plāni paši par sevi nav uzskatāmi par atsevišķu sabiedriskā pasūtījuma priekšmetu*.

Arī ombuds kā savu funkciju izpildē no Padomes un LSM neatkarīga **pārraudzības** institūcija nav tiesīgs ietekmēt (kontrolēt) LSM redakcionālos lēmumus, bet gan saskaņā ar SEPLPL 18. panta pirmo daļu ombuds *pārrauga sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu sniegto pakalpojumu atbilstību šā likuma 1. pantā noteiktajam mērķim un 3. pantā noteiktajiem sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu darbības pamatprincipiem, sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ētikas kodeksiem un redakcionālajām vadlīnijām un pēc savas iniciatīvas vai uz personu iesniegumu pamata sniedz atzinumus par sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu programmu un pakalpojumu atbilstību minētajiem dokumentiem*. Tas nozīmē, ka ombuds *post factum* vērtē programmu un pakalpojumu veidošanas procesos pieņemtos redakcionālos lēmumus – kā tie ir ietekmējuši programmu un pakalpojumu saturu, bet nenosaka un neietekmē tos *ex ante*. Ja ombuds preventīvi pārbaudītu LSM saturu pirms publicēšanas, tad ombuds nodarbotos ar nelikumīgu iepriekšēju cenzūru. Turklāt ombuds nav tiesīgs arī noteikt LSM saturu *ex post*, bet gan var tikai ieteikt LSM veikt izmaiņas saturā, ja ombuds tajā ir konstatējis SEPLPL vai LSM pašregulējošo normu pārkāpumus.

Apkopojot visu iepriekš minēto, ir jāsecina, ka Latvijā nav nevienas institūcijas, kas būtu uz likuma pamata pilnvarota cenzēt, proti, atļaut vai liegt LSM pieņemt redakcionālos lēmumus par savu veidoto un publiskoto saturu. Tam ir divi iemesli: 1) saskaņā ar Latvijas Republikas Satversmes 100. pantu cenzūra Latvijā ir aizliegta, jo tā ir pretrunā ar vārda brīvības principu, 2) LSM nav “valsts medijs” (autoritārais vai totalitārais “sabiedriskā” medijs modelis, kurā *valsts* nosaka un sniedz informāciju *sabiedrībai*), proti, kura satura redakcionālo kontroli īstenotu valsts, bet gan ir

“sabiedriskais medijs” (demokrātiskais sabiedriskā medija modelis, kurā *sabiedrība* sniedz informāciju *sabiedrībai*). Proti, plašsaziņas līdzeklis, kura satura redakcionālo kontroli īsteno visa sabiedrība, piemēram, ar ombuda institūta starpniecību, kurš uz personu iesniegumu pamata sniedz atzinumus par LSM satura atbilstību SEPLPL un pašregulējošo dokumentu prasībām.

Iepriekš minētais, ka LSM redakcionālos lēmumus (saturu) nekontrolē (neuzrauga) valsts pārvaldes institūcijas, neļauj ar loģisku noteiktību (deduktīvi) secināt, ka LSM redakcionālie lēmumi būtu pilnīgi patvaļīgi, subjektīvi jeb arbitrāri. Šo lēmumu objektīvo pamatu un normatīvo ietvaru saskaņā ar SEPLPL 8. panta pirmajā daļā noteikto – *Sabiedriskais elektroniskais plašsaziņas līdzeklis, veidojot programmas un pakalpojumus, ievēro sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu darbības pamatprincipus* – veido SEPLPL 3. pantā izklāstītie sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu darbības **pamatprincipi**, t.sk. 1) Iesniedzēja norādītais SEPLPL 3. panta piektajā daļā teiktais – *Sabiedriskie elektroniskie plašsaziņas līdzekļi **sniedz informāciju par valstī un pasaulē aktuālām norisēm, piedāvājot to padziļinātu izpēti un analīzi. Sabiedriskie elektroniskie plašsaziņas līdzekļi nodrošina visaptverošas sabiedriskās domas veidošanās priekšnosacījumus, uzrunājot Latvijas sabiedrību gan valstī, gan ārpus tās robežām, un informē, izglīto, kā arī izklaidē sabiedrību. Sabiedriskie elektroniskie plašsaziņas līdzekļi izzina Latvijas sabiedrību un rosina auditorijas līdzdalību sabiedriski politiskajos, sociālajos, kultūras un sporta pasākumos un norisēs. Sabiedriskie elektroniskie plašsaziņas līdzekļi veicina zināšanas, radošumu un izaugsmi*** –, un 2) šī panta desmitajā daļā noteiktais – *Sabiedriskie elektroniskie plašsaziņas līdzekļi ņem vērā Latvijas **sabiedrības daudzveidību** sociālajā, ekonomiskajā, **reģionālajā**, izglītības, kultūras un reliģijas, kā arī citādā ziņā un respektē cilvēka tiesības un pamatbrīvības.*[visi izcēlumi citētajā likuma tekstā mani – E.A.]

Tādējādi SEPLPL 3. pantā izteiktie LSM darbības pamatprincipi veido to kritēriju kopu, kas nosaka redakcionālos lēmumus par LSM satura veidošanu un publiskošanu (t.sk. neveidošanu un nepubliskošanu).

SEPLPL noteiktie LSM darbības pamatprincipi detalizēti ir izvērsti LSM pašregulējošajā dokumentā “VSIA “Latvijas Sabiedriskais medijs” Redakcionālās vadlīnijas” (turpmāk – Redakcionālās vadlīnijas), kuru 1.2. punkts paredz LSM misiju strādāt **sabiedrības interesēs**. Tieši sabiedrības interešu ievērošana ir būtiskākais apsvērums, kam būtu jānosaka LSM redakcionālos lēmumus, un argumentēta atsauce uz sabiedrības interesēm piešķir redakcionālajiem lēmumiem to nepieciešamības pamatojumu, protams, ņemot vērā to, ka katra konkrētā lēmumu atbilstība sabiedrības interesēm ir vērtējama individuāli, ņemot vērā konkrēto situāciju un kontekstu.

Tomēr principiālā līmenī var teikt, ka katram redakcionālajam lēmumam ir jābūt ar tā **nepieciešamības pamatojumu** jeb balstītam pierādāmās **sabiedrības interesēs**. Tāpēc, skatot konkrēto redakcionālo lēmumu – neiekļaut LSM saturā informāciju par Konferenci – ir jāvērtē, vai tas konkrētajā situācijā un kontekstā atbilst sabiedrības interesēm *saņemt patiesu informāciju par tās dzīvi ietekmējošiem lēmumiem, procesiem un notikumiem, uzraudzīt politisko, ekonomisko un tiesu varu, stiprināt tiesiskumu un labklājību, dzīvot drošā vidē, mazināt netaisnību un nevienlīdzību, saņemt kvalitatīvu izglītību, veselības aprūpi un sociālo aizsardzību, atbalstīt nacionālo kultūru, saglabāt dabas vērtības un novērst maldinošas informācijas ietekmi*, kā tas ir izteikts Redakcionālajās vadlīnijās.

[4] Par LSM redakcionālo lēmumu neveidot publicitāti Konferencē.

Mediju profesionālajā praksē, lai noteiktu, vai kāda notikuma publicitāte ir visas sabiedrības interesēs, un tamdēļ – mediālas ziņas vērtā – tiek vērtēta šī pasākuma 1) *sabiedriskais nozīmīgums* – vai notikums skar plašas sabiedrības daļas intereses un attiecas uz patiesi svarīgiem jautājumiem; 2) *ziņas vērtība* – kā informācijas aktualitāte, unikalitāte vai novitāte un “tuvums” auditorijai; 3) prognozējamā *ietekme uz sabiedrību* – izvērtējot, vai informācijas nepublicēšana neliedz sabiedrībai pieņemt informētus lēmumus, un vai notikums ārpus tā dalībnieku loka rada sekas, kas skar visu sabiedrību vai nozīmīgu tās daļu; kā arī citi redakcionālie ziņu izvēles kritēriji.

Tomēr ir jāņem vērā, ka *sabiedrības interese* vēl nerada medijam obligātu pienākumu publicēt konkrēto informāciju, bet ir tikai viens no svarīgiem redakcionālā lēmuma kritērijiem. Lēmumu var ietekmēt arī apsvērumi par aktuālajām redakcionālajām prioritātēm (operatīvo medija dienaskārtību) un pieejamajiem resursiem (lineāro mediju gadījumā tie primāri ir apsvērumi par pieejamo raidlaiku, bet digitālo – personāla resursu pieejamības apsvērumi).

Kā liecina LSM Latgales redakcijas vadītājas publiski sniegtais LSM Skaidrojums, lēmumu par Konferences neiekļaušanu redakcijas dienaskārtībā noteica apsvērumi par konferences **saturu**. Acīmredzot, redakcija Konferences programmas saturā nesaskatīja jautājumus, kas atbilstu ombuda iepriekš aprakstītajiem ziņu izvēles kritērijiem.

Ombuds var piekrist LSM Latgales redakcijas vadītājas teiktajam, ka medija pienākums nav veidot *ziņas par katru pasākumu, ko kāda ministrija veido Latgalē*. Ir jāņem vērā, ka, domājams, visas Latvijā pastāvošās tautsaimniecības nozares regulāri veido dažādu formātu pasākumus, to skaitā arī konferences, lai runātu par savas nozares aktualitātēm. Nenoliedzami, katra nozare vērtē savus pasākumus kā visai sabiedrībai svarīgus un nozīmīgus, tomēr to mērķauditorija galvenokārt ir konkrētajā nozarē nodarbinātie vai ar to saistītās personas un organizācijas. LSM kā nacionāla

mēroga un vispārējo interešu medijs informāciju par šādiem nozaru pasākumiem galvenokārt iekļauj konkrētai nozarei paredzētajā medija kontekstā, vai atstāj tos bez ievēribas. To pamato medija fokusēšanās uz sociāli nozīmīgām tēmām, kas aktuālas plašai sabiedrības daļai, nevis konkrētās profesionālās vai interešu grupas specifiskajiem jautājumiem. Te arī rodams iemesls atšķirībām starp LSM redakcionālo lēmumu un Iesniedzēja izteikto vērtējumu, jo katras puses **vērtējuma priekšmets** ir kaut kas cits – LSM Latgales redakcija vērtēja Konferences **saturu**, bet Iesniegumā kā nozīmīga tiek norādīta Konferences **norises vieta** – tas būtiskais un svarīgais notikuma aspekts, par kuru medijam vajadzētu veidot ziņu. Savukārt LSM redakcija šo īpašo aspektu, kas padara Konferenci par kaut ko ārkārtēji svarīgu, atstāja bez ievēribas.

Pirmajā publiskajā ziņā par konferenci (LETA1) sabiedrība tiek informēta, ka ekonomikas ministrs Viktors Valainis pieņēmis lēmumu pārcelt 17. jūnijā plānoto būvniecības nozares konferenci no Rīgas uz Krāslavu, norādot šī lēmuma iemeslus: *[..] lēmums pieņemts, ņemot vērā aktuālo situāciju Latgales reģionā un nepieciešamību sniegt skaidru signālu gan Latvijas sabiedrībai, gan uzņēmējiem un ārvalstu partneriem, ka Latgale ir drošs, attīstībai atvērts un investīcijām piemērots reģions.*

Ekonomikas ministrija ziņā LETA1 minēja: *Patlaban publiskajā telpā vērojami atsevišķi vēstījumi un interpretācijas, kas veicina pārmērīgi piesardzīgu attieksmi pret Latgales reģionu, lai gan objektīvs situācijas izvērtējums šādu pieeju neattaisno. Tas ietekmē gan tūrisma plūsmu, gan dažādu organizāciju lēmumus par pasākumu norises vietām.*

Ministrija ziņā LETA1 norādīja: *[..] pārceļot būvniecības konferenci uz Latgali, EM [Ekonomikas ministrija] vēlas **dot piemēru** citām valsts pārvaldes institūcijām, **aicinot** tās jaunus vai plānotus pasākumus, seminārus, mācības un konferences organizēt Latvijas reģionos, īpaši Latgalē. Tas sniegtu tiešu pienesumu vietējai ekonomikai, pakalpojumu sektoram un nodarbinātībai, vienlaikus stiprinot sabiedrības pārliecību par reģiona drošību un attīstības potenciālu.* [izcēlums man – E.A.]

Tādējādi ombudam ir jāsecina, ka tieši **norises vieta**, nevis pasākuma **saturs** ir galvenā (centrālā) ziņa, kuru ministrs un ministrija vēlējās ar mediju starpniecību nodot sabiedrībai, taču mediji, iespējams, šo ziņu nav uztvēruši, bet gan pārpratuši Ekonomikas ministrijas sabiedrisko attiecību aktivitātes, vienīgi un tikai kā publicitātes nodrošināšanu Konferences saturam. Turklāt ne vien sabiedriskais medijs, iespējams, nav uztvēris ministra sākotnējo ziņu, bet arī komerciālie mediji, jo, izņemot NRA1 un NRA2 lasāmo informāciju, neviens cits plašsaziņas līdzeklis par plānoto vai notikušo Konferenci nav ziņojis.

Komunikācijas loģika nosaka, ka par ziņas uztveri, primāri, ir atbildīgs ziņas sniedzējs. Ombuda rīcībā nav precīzas preses relīzes, kuru Konferences rīkotāji savulaik izsūtīja plašsaziņas līdzekļiem, taču ombuds pieņem, ka vistuvāk tai varētu būt LBS1 lasāmais, kurā jau izklāstītais LETA1 teksts ir papildināts ar ekonomikas ministra citātu – *“Ģeopolitiskie izaicinājumi nedrīkst kļūt par iemeslu tam, ka paši sākam izvairīties no saviem reģioniem. Konferences pārceļšana ir praktisks solis, kas vienlaikus atbalsta vietējos uzņēmējus, stiprina reģiona ekonomisko aktivitāti un apliecina valsts institūciju klātbūtni”* – kas izteikti akcentē preses relīzes centrālo ziņu – motivāciju rīkot Konferenci Latgalē.

Tomēr jau hronoloģiski nākamās ziņas – EM1 – tekstā no centrālā (sabiedriski nozīmīgā) vēstījuma ir palicis vairs tikai viens teikums – *Konference notiks Krāslavā, uzsverot reģionu nozīmi Latvijas ekonomikas attīstībā un investīciju piesaistē, kā arī akcentējot Latgales iespējas uzņēmējdarbības un attīstības projektu īstenošanā* – un Konferences publicitātē par galveno vēstījumu kļūst rutinēta informācija par Konferences programmu un saturu:

- 1) LETA2 ir vēl saglabājies iepriekš citētais teikums no sākotnējās ziņas par norises vietu,
- 2) 17. jūnija Ekonomikas ministrijas preses relīzē (EM2) vairs nav pat šī teikuma, un viss saturs ir veltīts tikai Konferences saturam un tās dalībniekiem.

Ombuds secina, ka Konferences aktīvākajā publicitātes fāzē – 15. un 16. jūnijā – “skatuve” ir atdota Konferences dalībniekiem, kuri daudzskaitlīgajos teksta ierakstos sociāla tīkla “Facebook” Ekonomikas ministrijas individuālajā profilā apliecina “Es būšu!”, bet par ģeopolitiski nozīmīgajiem Konferences norises vietas apsvērumiem vairs netiek pieminēts pat ekonomikas ministra video uzrunā.

Ņemot vērā iepriekš minēto, ombudam vēl jo mulsinošāks šķiet ziņā LETA3 lasāmais Ekonomikas ministrijas paziņojums par skaidrojuma prasīšanu LSM Latgales studijai par ministrijas rīkota pasākuma neapmeklēšanu. Ombuda vērtējumā ministrijas sabiedrisko attiecību speciālistiem noteikti šādu skaidrojumu **vajadzēja lūgt**, taču izteiktu formā: “Ko mēs izdarījām nepareizi, ka mūsu sākotnēja ziņa par Krāslavā rīkoto konferenci netika uztverta?” Proti, nevar vainot mediju par tām komunikatīvām neveiksmēm, kuru iemesls ir nepārdomāts komunikācijas ziņu plānojums un vēstījums. Šajā publicitātes kampaņā vēlāk sniegtā (sociāli mazāk nozīmīgā) informācija par Konferences programmu atvirza otrajā plānā agrāko un būtiskāko informāciju par Konferences norises vietu, un tādējādi novērš auditorijas uzmanību no Ekonomikas ministrijas iniciatīvas iedrošināt Latvijas sabiedrību apmeklēt Latgales reģionu, neskatoties uz vasaras sākumā pastāvējušiem dronu apdraudējumu riskiem.

Kā līdzīgu, taču jau labās prakses piemēru, var minēt citu valsts pārvaldes iestādes organizētu pasākumu, proti, 27. jūnija Ministru kabineta sēdi Lūznavā, par kuru plaši ziņoja visi ietekmīgie Latvijas plašsaziņas līdzekļi, to skaitā arī LSM.

Ombuds uzskata, ka Ekonomikas ministrija nevar pieprasīt no LSM sniegt skaidrojumu par medija redakcionālo lēmumu, jo ministrija neatrodas varas pozīcijās pret sabiedrisko mediju. Ministrija var izteikt lūgumu, kas, savukārt, nostādītu to varas attiecību subordinētajā pozīcijā, bet iestāde var arī ar mediju sarunāties ārpus šādām varas attiecībām un to noteikto hierarhisko pakļautību. Ministra publiskais skaidrojuma pieprasījums, kas izrāda negatīvu LSM rīcības vērtējumu un demonstrē iedomātas varas pozīcijas, rada iespaidu par centieniem šādā veidā ietekmēt sabiedrisko mediju, turklāt sabiedrisko attiecību aspektā – riskantā un neefektīvā veidā – pozicionējoties kā *medija kritiķim*. Pirms kritizēt un notikušajā (nenotikušajā) vainot mediju (starpnieku), būtu vērts kritiski izanalizēt savu veikumu – vai tas patiesi ir veicinājis konstruktīvu sadarbību starp konkrēto ministriju un sabiedrisko mediju sabiedrības informēšanas jomā.

Izvērtējot konstatēto, Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds Edmunds Apsalons

atzīst:

[5] Ombuds atzīst LSM tiesības veidot programmas un sniegt pakalpojumus sabiedriskā pasūtījuma, SEPLPL un LSM pašregulējošo dokumentu noteiktajā ietvarā, un pieņemt redakcionāli neatkarīgus, pamatotus un sabiedrības interesēs balstītus lēmumus par savu programmu un pakalpojumu saturu.

[6] Ombuds neatzīst, ka LSM Latgales redakcijas redakcionālais lēmums par nepiedalīšanos Konferencē un sabiedrības neinformēšanu par tās programmu un norisi pārkāptu SEPLPL 3. panta piektajā un desmitajā daļas noteikto. Ombuds neatzīst, ka šis lēmums būtu pretrunā LSM Redakcionālo vadlīniju 1.2. punktā definētajai LSM misijai strādāt sabiedrības interesēs.

Ir jāņem vērā, ka LSM misija strādāt sabiedrības interesēs neparedz to, ka medija ikreizējais pienākums būtu informēt par valsts pārvaldes iestāžu rīkotajiem pasākumiem, īpaši, ja iestādes savā komunikācijā ar mediju nespēj pārliedzinoši un konsekventi izklāstīt šo pasākumu sabiedrisko nozīmīgumu. LSM Latgales redakcija ir izveidota ar mērķi, lai Latgales un visas Latvijas iedzīvotājiem sniegtu informāciju par aktuālām norisēm Latgalē, piedāvājot to padziļinātu izpēti un analīzi, ņemot vērā Latvijas sabiedrības daudzveidību sociālajā, ekonomiskajā, reģionālajā, izglītības, kultūras un reliģijas ziņā. Ombuds ir pārliecināts, ka Latgales iedzīvotāju bažas par sava reģiona drošību, ekonomikas stabilitāti, uzņēmējdarbības konkurētspēju un pierobežas dzīvotspēju

ir LSM Latgales redakcijas centrālais fokuss (uzmanības centrā esošais jautājums un redakcijas izvēlētais tematiskais virziens), un tā tūlītēji publicētu katru informāciju, kas spētu šīs bažas mazināt, un radītu pamatotu pārliecību par reģiona drošību un ekonomiskās izaugsmes (t.sk, nodarbinātības) perspektīvām.

Tādējādi ombuds nesaskata ne tiešus, ne netiešus pierādījumus tam, ka LSM un tās Latgales redakcijas rīcība *radītu riskus reģiona reputācijai un kavētu ekonomisko atveseļošanos*. Ir jāņem vērā arī apstākļi, ka šīs redakcijas darbinieki ir Latgales iedzīvotāji, un, pat neapmeklējot valsts pārvaldes rīkotos pasākumus Latgalē, katru dienu sniedz praktisku ieguldījumu Latgales reģiona ekonomiskajā aktivitātē, t.sk. arī viesmīlības sektorā, transporta un ēdināšanas sfērā, kā arī, iespējams, atbalsta vietējo amatnieku darbību vairāk un nozīmīgāk nekā viena pasākuma apmeklētāji no Rīgas.

Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas

līdzekļu ombuds

(*paraksts*)*

Edmunds Apsalons

*DOKUMENTS PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR
LAIKA ZĪMOGU